

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยของการเสริมสร้างพัฒนาการ เด็กต้องการประสบการณ์ ผูกพันค้นคว้า ทดลอง เพื่อพัฒนาการแต่ละด้านให้เจริญเติบโตสมวัย เต็มศักยภาพของชีวิต โดยการจัดกิจกรรมต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสนใจ ความต้องการ ตลอดจนความสามารถของเด็ก เด็กควรจะใช้ชีวิตในช่วงนี้อย่างคุ้มค่า และมีความสุข กิจกรรมส่วนใหญ่ของเด็กในช่วงนี้คือการเล่น (อมลวรรณ วีระธรรมโน, 2549)

เด็กออทิสติก เป็นโรคที่มีความผิดปกติของสมองตั้งแต่กำเนิดที่ส่งผลต่อพัฒนาการทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านการสื่อสาร ด้านการเข้าสังคม และด้านการเล่น และพบมีปัญหามากใน 3 ด้านหลัก ๆ คือ ภาวะบกพร่องด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ภาวะบกพร่องด้านการสื่อสาร และการแสดงพฤติกรรมที่ซ้ำ ๆ การสื่อสารเป็นปัญหาที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ ต้องการให้ลูกพูด และสื่อสารได้ ซึ่งในการส่งเสริมความสามารถ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านการฟังและการพูด การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้เรียน และปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยการให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ประพฤติปฏิบัติ ลงมือกระทำจริง จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีโอกาสรับรู้โดยผ่านการรับรู้หลาย ๆ ทางอาทิ การฟัง การพูด การถาม การสัมผัส และการทดลอง กิจกรรมต้องท้าทาย ชวนคิด มีความยากง่ายสลับซับซ้อนพอเหมาะกับวัย และความสามารถของผู้เรียน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 4 จังหวัดตรัง มีการให้บริการสำหรับนักเรียนบุคคลออทิสติก ในระดับชั้นเตรียมความพร้อม ที่มีช่วงอายุอยู่ในช่วงวัยของเด็กปฐมวัย มีปัญหาในเรื่องความเข้าใจและการใช้ภาษาไม่สมวัย, ไม่สามารถเรียนในระดับชั้นเรียนเดียวกับเพื่อนได้ และตรวจประเมินพบปัญหาความเข้าใจและการใช้ภาษา ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพชีวิต การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การเรียนรู้ที่ไม่สมวัย จากข้อจำกัดดังกล่าว ในการให้บริการทางกิจกรรมบำบัด ได้ทำการประเมิน เพื่อหาปัญหา นำไปสู่การวางแผนการรักษาที่เหมาะสม กิจกรรมที่เลือกใช้ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์กิจกรรม โดยอาศัยหลักการทางกิจกรรมบำบัดและเทคนิคอื่น ๆ ที่หลากหลาย ซึ่ง ได้แก่ ทีช (TEACCH) เพ็คส์ (PECS) การอ่านจิตใจ (Mind Reading) ฟลอร์ไทม์ (Floor Time) เรื่องราวทางสังคม (SocialStories) ฯลฯ ซึ่งเด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันทั้งระดับความบกพร่อง ความสามารถ วิธีการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะบุคคล ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนออทิสติกจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการผสมผสาน ยืดหยุ่น ตามศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษเพื่อนำมาใช้ให้เกิดผลดีต่อการพัฒนา

บุคคลออทิสติกแต่ละคน การใช้สื่อภาพก็เป็นเทคนิควิธีการที่ได้มีการทดลองและนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารสำหรับเด็กออทิสติกเป็นจำนวนมาก

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเข้าใจและการใช้ภาษาของนักเรียนออทิสติกโดยการจัดประสบการณ์ใช้การฝึกด้วยสื่อภาพร่วมกับกิจกรรมการเล่นที่บูรณาการให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดของเด็กออทิสติก ที่เริ่มมีความเข้าใจภาษาให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่น ผู้ปกครอง หรือบอกความต้องการของตนเองได้ดีขึ้น ลดความบกพร่องที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ในลำดับต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษาของนักเรียนออทิสติกโดยการใช้สื่อภาพผ่านกิจกรรมการเล่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษาของนักเรียนออทิสติกก่อนและหลังการใช้สื่อภาพผ่านกิจกรรมการเล่น

3. สมมุติฐานการวิจัย

1. ความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา ของนักเรียนออทิสติก หลังการเรียนรู้ด้วยสื่อภาพผ่านกิจกรรมการเล่นอยู่ในระดับดี
2. คะแนนความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษาหลังเรียนด้วยสื่อภาพผ่านกิจกรรมการเล่นสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่ได้รับรองความพิการว่าเป็นบุคคลออทิสติก อายุระหว่าง 3 – 6 ปี ระดับชั้นเตรียมความพร้อมห้องออทิสติก ที่มีปัญหาเรื่องของการสื่อสาร ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 4 จังหวัดตรัง จำนวน 16 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ได้รับรองความพิการว่าเป็นบุคคลออทิสติก อายุระหว่าง 3 – 6 ปี ระดับชั้นเตรียมความพร้อมห้องออทิสติก ที่มีปัญหาเรื่องของการสื่อสาร รับบริการรายชั่วโมงที่งานกิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 4 จังหวัดตรัง ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การใช้สื่อภาพผ่านกิจกรรมการเล่น

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา

4.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 สัปดาห์ แต่ละคนจะใช้เวลา สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2561 ถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2561

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา หมายถึง ความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา ในประเด็นดังนี้

1) การใช้ภาษาเป็นคำได้ถูกต้อง คือ นักเรียนออทิสติกสามารถบอกคำศัพท์ที่กำหนดตามบัตรภาพได้ โดยแบบทดสอบการใช้ภาษาเป็นคำ

2) สื่อสารเป็นประโยคง่าย ๆ คือ นักเรียนออทิสติกสามารถคิดคำ หรือบอกเป็นประโยคได้ โดยแบบทดสอบการสื่อสารเป็นประโยคง่าย ๆ

3) เข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่งได้คือ นักเรียนออทิสติก สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของครูได้ โดยแบบทดสอบความเข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่ง

2. การใช้สื่อภาพผ่านกิจกรรมการเล่น หมายถึง กิจกรรมการเล่นด้วยสื่อภาพ โดยการใช้สื่อภาพที่กำหนดมากระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ร่วมกับกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมตามช่วงวัย และปัญหาพื้นฐานของนักเรียนออทิสติก โดยจัดทำขึ้นเพื่อมุ่งหวังการพัฒนาด้านภาษา

3. นักเรียนออทิสติก หมายถึง เป็นนักเรียนที่ระบุความพิการ เป็นบุคคลออทิสติกมีความบกพร่องทางการสื่อสาร ที่รับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 4 จังหวัดตรัง

6. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ช่วยให้นักเรียนออทิสติกสามารถสื่อสารด้วยคำง่าย ๆ ได้
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารสำหรับ เด็กออทิสติกและเด็กพิเศษกลุ่มอื่นที่มีความบกพร่องทางการสื่อสารได้

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

